

ביאור בדרך אפשר

- 1 יוסף על יַעֲקֹב האמורה לעיל, שיעקב היה רועה צאן ופרוש מענייני
2 העולם כדי שענייני העולם לא יפריעו לו לדבוק באלוקות, ויוסף היה דבוק
3 באלוקות למרות טרדותיו בענייני העולם. וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן, למרות
4 שיוסף היה נעלה מהשבטים גם קודם לכן הָרִי לְאַחַר דְּבָרֵי יְהוָה
5 בְּאֶפְסֹן דְּוַיִּגֶשׁ אֵלָיו יְהוָה,
6 דְּהִינּוּ תַכְלִית הַבְּטוּל הַנַּ"ל,
7 הָרִי בְטוּל זֶה פֶּעַל גְּלוּי אֹר
8 נַעֲלָה כָּל כֶּף שְׁלֹמְעֵלָה גַם
9 מִמְדַּרְגָּתוֹ שֶׁל יוֹסֵף וּלְמַעֲלָה
10 מִמָּה שִׁוּסֵף בְּעֲצֻמוֹ הִיָּה יָכוֹל לִסְבּוֹל
11 וְלֹהֲכִיל, עַד שֶׁלֹּא הָיָה יוֹסֵף
12 יָכוֹל לְהִתְאַפֵּק וְהָאֹר הִנְעֵלָה
13 הַתְּגָלָה גַם כִּלְפֵי חוּץ, אֵל אַחֵי,
14 וְיִתְיַדָּה מִזֶּה - וְעַד שֶׁהָקוֹל נִשְׁמַע
15 בֵּית פְּרַעֲהַ31, בֵּיתָא
16 דְּאַתְפְּרִיעוּ וְאַתְגְּלִיין מִיַּגְיָה
17 כָּל נְהוּרִין כּוּ' בֵּית שְׁנַפְרַעוּ
18 (נִפְרַמּוּ וּנְפַתְחוּ) וְהַתְּגָלוּ מִמְנוּ כֹּל
19 הָאוּרוֹת (כְּדָאִיתָא בְּזַהַר עַל
- ביאור בדרך אפשר
היינו שהתגלו האורות העליונים שבכל הדרגות עַד לשורש
ומקור כל האורות - לְעֲצָמוֹתוֹ וּמַהוּתוֹ יְתִבְרָךְ.
וְיִהְיֶה-רְצוֹן שְׁעַל-יְדֵי הַדְּבֹר בְּכָל עֲנִינִים אֵלּוּ, נִזְכָּה
בְּקִרּוֹב מִמָּשׁ לְקִיּוֹם הַיְעוּד שְׁבִהֶפְטָרָה הַנַּ"ל בְּפֶעַל,
הַחֲבֹר דִּיהוָה וְאַפְרִים, עַד
שִׁיִּפְכוּ לְהִיּוֹת מַמְלָכָה אַחַת וְיִחִידָה
לְוַהֲיֵי לְאַחֲדִים בְּיָדְךָ³³,
וְיִהְיֶה וְדוֹד עֲבָדֵי מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ
נִשְׂאֵי לָהֶם לְעוֹלָם, וּבְשִׁמְחָה
וְטוֹב לְכַב, וְתַכְף וּמִיָּד
מִמָּשׁ.
- שָׁזְהוּ מִחֲמַת מַעֲלַת יוֹסֵף עַל יַעֲקֹב. וְאֶף-עַל-פִּי-
כֵן, הָרִי לְאַחַר דְּבָרֵי יְהוָה בְּאֶפְסֹן דְּוַיִּגֶשׁ אֵלָיו
יְהוָה, דְּהִינּוּ תַכְלִית הַבְּטוּל הַנַּ"ל, הָרִי בְטוּל
זֶה פֶּעַל גְּלוּי אֹר נַעֲלָה כָּל כֶּף שְׁלֹמְעֵלָה גַם
מִמְדַּרְגָּתוֹ שֶׁל יוֹסֵף, עַד שֶׁלֹּא הָיָה יוֹסֵף יָכוֹל
לְהִתְאַפֵּק, וְעַד שֶׁהָקוֹל נִשְׁמַע בֵּית פְּרַעֲהַ³¹, בֵּיתָא
דְּאַתְפְּרִיעוּ וְאַתְגְּלִיין מִיַּגְיָה כּוּ' (כְּדָאִיתָא בְּזַהַר עַל הַפְּסוּק³²), עַד
לְעֲצָמוֹתוֹ וּמַהוּתוֹ יְתִבְרָךְ.
וְיִהְיֶה-רְצוֹן שְׁעַל-יְדֵי הַדְּבֹר בְּכָל עֲנִינִים אֵלּוּ, נִזְכָּה בְּקִרּוֹב מִמָּשׁ לְקִיּוֹם
הַיְעוּד שְׁבִהֶפְטָרָה הַנַּ"ל בְּפֶעַל, הַחֲבֹר דִּיהוָה וְאַפְרִים, עַד
לְוַהֲיֵי לְאַחֲדִים בְּיָדְךָ³³, וְיִהְיֶה וְדוֹד עֲבָדֵי נִשְׂאֵי לָהֶם לְעוֹלָם, וּבְשִׁמְחָה וְטוֹב
לְכַב, וְתַכְף וּמִיָּד מִמָּשׁ.

(31 שם, טז. 32) פרשתנו רי, א. 33) יחזקאל לו, יז.

המשך מעמוד ג

ו. והביאור בזה, בצדקה יש ב' ענינים: א) הנתינה. ב) הפיוס. כמארוז"ל¹¹⁸ "כל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות, והמפייסו בדברים מתברך ב"א ברכות", ועל ענין הפיוס, שזהו ענין הרגש, שייך לומר שהוא בלי גבול.

ואין זה דומה להרגש שמביא לנתינת צדקה, כי הוא רק הקדמה, משא"כ הפיוס הוא בכלל הצדקה, שהרי העני מקבל את המעות ואת הפיוס ביחד. וכאשר הפיוס הוא בלי גבול, ה"ז פועל שגם הצדקה עצמה תהי' בלי גבול.

ובפרטיות יותר, ההנחה הראשונה שצריכה להיות כאשר רואים עני, היא שעליו למלאות מחסור העני ככל הדרוש, מבלי לחשוב אם יש בידו את הסכום הזה אם לאו. ורק לאחר החלטה זו, צריך לחשוב איך לתת הכסף להעני, והרי אין ברשותו סכום כזה? ואז מתחיל ענין היגיעה בהשגת הכסף, וכיון שהובטחנו "יגיעת ומצאת תאמין"¹¹⁹, בודאי הקב"ה יסייע לו לקיים את מצוות הצדקה.

כלומר, הגם שבפועל הוא ייתן סכום מוגבל של כסף (מצד שמדובר בממון גשמי ששייך בזה מדידה והגבלה), מ"מ מכיון שבענין הפיוס והרגש צער העני (שהוא חלק מנתינת הצדקה) הוא משתתף באופן בלתי מוגבל, ויוצא מכל החשבונות, הנה זהו האופן המעולה ביותר במצוות הצדקה, "בכל מאדך" ממש.

(118) ב"ב ט, ב.

(119) מגילה ו, רע"ב.